

Veritas vincet

Vilniaus reformatų žinios

Laimingas žmogus, kuris pasitiki VIEŠPAČIU, kurio viltis – tik VIEŠPATS /Jeremijo 17,7/

2019 m. sausis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 1 (196)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X (internete ISSN 2424-4341)

Išėjau
i
kiemą
pažiūrėti
sniego
žiūriu
visas
kiemas
kaip
vaikelis
miega
aš
stovėjau
ir
žiūrėjau
ir
išbudint
nenorėjau...

Jonas Mekas.
Iš knygos Pavieniai žodžiai

Laimingu, 2019 mūsų, Viešpaties metų!

SAUSIO 1-OJI – JĖZAUS VARDŲ SUTEIKIMO DIENA
IR NAUJŲ VIEŠPATIES METŲ PRADŽIA.

*Praslinkus aštuonioms
dienoms, kai reikėjo
apipjaustyti berniuką,
Jam buvo duotas Jėzaus
vardas, kurį angelas buvo
nurodęs dar prieš Jo
pradėjimą iščiose
/Lk 2,21/.*

Teologai – Biblijos tyrinėtojai priskaičiuoja net 101-ą Jėzaus vardo sinonimą: Alfa ir Omega, Aukščiausiojo sūnus, Aušrinė žvaigždė, Avinėlis, Bažnyčios galva, Dievo Avinėlis, Dovydo palikuonis, Emanuelis, Gelbėtojas, Gerasis Ganytojas, Gyvybės duona, Išganytojas, Karalių karalius, Kertinis Akmuo, Kristus (Mesijas), Liūtas iš Judo giminės, Mokytojas, Pasaulio švie-

sa, Pirmasis ir Paskutinis, Ramybės Kunigaikštis, Šlovės Viešpats, Tautų Valdovas, Užtarėjas, Visatos paveldėtojas, Vyriausiasis kunigas, Žmogaus sūnus ir t.t.

Iš knygos
Liuteronybė. Kas tai?,
2018 m.,
vertė V. Sabutienė

RYTŲ IŠMINČIAI

Sausio 6 d. Vakarų krikščioniškas pasaulis mini Išminčių šventę

Po Didžiųjų Švenčių – Kalėdų, Naujųjų Metų – sausio 6 d. švenčiame Rytų Išminčių sekmadienį – Lietuvoje tradiciškai vadinama Trijų Karalių švente. Spausdiname Vilniaus parapijos klebono kun. Raimondo Stankevičiaus pamokslą, pasakytą 2019 metų sausio 6 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje

Nagrindėdami Šventąjį Raštą, turėtume persikelti atgal per du tūkstantmečius ir dar daugiau. Beje, laikas ir veiksmas panašus. Gimė kūdikėlis, įvyko stebuklas, piemenys skelbė nuostabią žinią – GIMĖ IŠGANYTOJAS. Ir dabar jauniems tėvams prasideda eiliniai rūpesčiai auginant užgimusį mažą, nuostabų vaikėlį. Bet ar tikrai eiliniai? Tėvams – gal taip. Tačiau šis kūdikėlis sukėlė sumaištį!

Iš Rytų, karaliaus Erodo dienos, į Jeruzalę atkeliavo Išminčiai, ieškodami gimusio Žydų karaliaus! Beje, niekur Biblijoje nerašoma, kiek tų išminčių buvo. Kad buvo ne vienas – aišku, nes rašoma daugiskaita: *atkeliavo išminčiai*. Trys, penki ar dešimt? Dievo Žodis mums to nesako. Tikriausiai to ir nereikia žinoti, ir išsivalvoti, kad būtinai trys, kad karaliai, ar jiems išsivalvotus vardus suteikti...

Taigi, atkeliavo išminčiai iš Rytų, iš ten, kur vyravo kitatikiai, žydų manymu, tamsūs žmonės, kurie nieko bendro su jais neturėjo. Išminčiai, tikriausiai, atkeliavo iš dabartinio Irano – tuometinės Persijos, Sirijos ar Mesopotamijos – iš Rytų. Tikėtina, kad visgi tai buvo Persija, kur vyravo zoroastrizmo religija, o jos išpažinėjai, mokiniai buvo vadinami magais... Ir Zaratustros religijoje dažnai vartojama *Gelbėtojo* sąvoka, kaip ir Izraelyje apie ateisiantį

Mesiją – pasaulio Gelbėtoją. Žydai ilgą laiką buvo Babilono tremtyje, tikriausiai dėl šios priežasties Rytų išminčiai žinojo ir žydų Šventraščio mokymą. O Rašte *Jeremijo knygos 23 skyriaus 5 eilutė* sako, kad *ateina metas, kai išauginsiu Dovydui teisią Atžalą. Kaip karalius jis viešpataus ir sumaniai vykdys*

krašte, kas teisinga ir teisu. Tai Gelbėtojo Jėzaus žemiškos istorijos pradžia, kuri glaudžiai susijusi su Jo žemiškos pabaigos istorija *Mt 27,11: Jėzus stovėjo valdytojo akivaizdoje. Valdytojas jį klausė: „Ar tu esi žydų karalius?“ Jėzus atsakė: „Tu pasakei“*.

Taigi, panašu, kad šie *magai ar išminčiai*, pamatę naują žvaigždę, tikėjo, kad tai būtent šis metas, kad tai gimusio žydų karaliaus žvaigždė. Apie kelrodę žvaigždę kalba Šventasis Raštas jau Senojo Testamento Skaičių knygoje, 24 skyriuje, 17 eilutė: *Matau jį, bet ne dabartyje, stebiu, bet ne iš arti: žvaigždė patėkės iš Jokūbo, skeptras pakils iš Izraelio...* Rytų išminčiai iškeliavo į be galo varginančią kelionę. Deja, jie neturėjo tokių galimybių, kokias mes turime dabar. Jie negalėjo skristi lėktuvu, važiuoti traukiniu ar automobiliu. Negalėjo keliauti asfaltuotais keliais daug nemąstydami ir pasitikėdami navigatoriaus parodymais.

Kelią jiems rodė *žvaigždė*, o tų dienų transporto priemonės buvo kupranugariai arba asilai... Lėktuvu tokia kelionė truktų apie 6,5 val., automobiliu – apie 25 val., kelio atstumas – apie 2000 km. Įsivaizduokite, kiek tai truko kupranugariais ar asilais, be šiuolaikinių kelių ir kelionės priemonių...

Išminčiai, atkeliavę į Jeruzalę, domėjosi, klausinėjo apie gimusį Žydų karalių, kalbėjo apie tai, kad jie atkeliavo Jo pagarbinti. Tai išgirdo ir tuometinis karalius – Erodas. Ir tai jį labai nuliūdino ar gal net įsiutino. Atvyko ne Jo – karaliaus Erodo – pagarbinti, bet tik gimusio kūdikio, kuris ateityje užims jo vietą. Jis suprato, kad konkurentas – arti, kad

jo viešpatavimas, jo vadovavimas, galia ir valdžia artėja prie pabaigos. Bet kokiomis priemonėmis tai reikėjo sustabdyti. Erodas kūrė planus, kaip išvengti konkurento, kaip išsilaikyti aukštame, garbingame ir pelningame poste. Tam pasitelkė ir savo aplinką: Mato 2,4 skaitome: *Jis susikvietė visus tautos aukštųjų kunigus bei Rašto aiškintojus ir teiravosi, kur turėjęs gimti Mesijas*. Karalius tyrė situaciją, kad galėtų priimti protingą sprendimą. Arba klastingą.

Dabar trumpam sugrįžkime į šiandieną. Pasaulio galingieji, politikos viršūnės, verslo banginiai. Tikrai ne visi jie sąžiningi. Ir ne visų jų planai ir siekiai – skaidrūs. Kaip ir Erodo arba Jėzaus laikais. Pasikeitė laikai, pasikeitė žmogaus išorė, aplinka, tačiau vidus, sąžinės jausmas, godumas, noras pasipelninti ar išsaugoti postą, pareigas, pelno galimybes – nelabai pasikeitė. Ir jiems *vienodai šviečia*, kokie tie Dievo norai... Kitiems gi, Dievo Tiesa, Jo teismas yra svarbesnis už bet kokius postus, gyvenimo patogumus, jiems žinia apie Kristų. Jo gimimo patvirtinimas svarbesni už bet kokius pinigų ir politinę, socialinę padėtį, jie niekada nepardavinės įsitikinimų, sąžinės, artimųjų, tikėjimo namiškių, siekdami naudos sau. Jis – toks Dievo žmogus – ne pasaulio, jis bet kada ir bet kur garbins dangiškąjį, amžinąjį Viešpatį, bet ne pasaulio karalių su laikinosiomis gėrybėmis ir nauda.

O Erodas buvo ne iš tų Dievo žmonių. Jis buvo klastingas ir žiaurus. Todėl, išklausinėjęs savo karališkąją slaptąją saugumo tarnybą, priėmė sprendimą – baisų ir žiaurų. Pirmiausia Saugumo tarnyba – aukš-

► tieji kunigai ir Rašto aiškintojai – nustatė vietą, kur galimai turėtų būti ieškomas objektas. Evangelijoje pagal Joną 7,42 skaitome: **Argi Raštas nesako, jog Mesijas ateis iš Dovydo palikuonių, iš Betliejaus miestelio, kur yra buvęs Dovydas?** ir pranašo Michėjo knygoje 5,2: **Todėl jis paliks juos iki laiko, kai laukiančioji kūdikio bus pagimdžiusi; tuomet jo giminių likučiai sugrįš pas Izraelio vaikus.** Taip Erodas sužinojo, kad Jėzus turėjo gimti Betliejuje. Michėjo 5,1: **O iš tavęs, Efratos Betliejau, mažiausias tarp Judo kaimų, man kils tas, kuris valdys Izraelį.**

Ši žinia, šios pranašo eilutės Erodiui buvo labai nemalonios. Ir planas gimė. Baisus, žiaurus planas, kuris turėjo apginti Erodo viešpatavimą, jo vadovavimo tęstinumą. Erodas, pasikvietęs išminčius, liepė jiems, suradus kūdikį, apie tai pranešti, kad ir jis galėtų pagarbinti gimusį būsimąjį karalių. Tačiau tai buvo melagingi pažadai. Erodo planas buvo nužudyti gimusį kūdikį. Tačiau Dievo planas buvo kitas.

Žvaigždės vedini, išminčiai surado kūdikėlį Jėzų, jie be galo džiau-

gėsi, jie garbino Viešpatį ir dovanojo kūdikiui ir jo tėvams dovanas. Aukso, smilkalų ir miros.

Išminčiai atliko savo gyvenimo misiją – pagrindinę ir svarbiausią: jie pagarbino tą, kuris yra **neregimasis Dievo atvaizdas, visos Kūrinijos pirmagimis** /Kol 1,15/, **jis yra pirma visų daiktų, ir visa juo laikosi. Ir jis yra Kūno – Bažnyčios galva. Jis – pradžia, mirusiųjų pirmagimis, kad visame kame turėtų pirmenybę** /Kol 1,17-18/.

Išminčiai pagarbino Jėzų, nes jie tikėjo, kad atėjo Išganytojas, kad gimė Šviesa ir Tiesa. Ir Viešpats atsiliepė: atsiuntė sapną, išpėjantį ir nurodantį kelią, kaip turi grįžti, o tiksliau – nebeužsukti pas Erodą, o kitu keliu grįžti į savo kraštus. Šventajame Rašte mes randame daug panašių Viešpaties perspėjimų, nurodymų, apreiškimų. Vienas iš jų – Laiške hebrajams /Hbr 11,7/, kai **Dėl tikėjimo gavęs apreiškimą apie tuo metu nematomus dalykus, Nojus su baimės pasistatė laivą savo šeimynai išgelbėti; tikėdamas jis pasmerkė pasaulį ir paveldėjo tikėjimo teismą.** Ir toliau /Hbr 11,13/: **Jie visi**

mirė tikėdami, dar negavę pažadėtųjų dalykų, tik iš tolo juos regėdami, sveikindami ir išpažindami, jog jie žemėje svečiai ir ateiviai bei /Hbr 11,19/: **Jis suprato, kad Dievui įmanoma prikelti net mirusius, todėl atgavo sūnų kaip įvaizdį.**

Todėl mūsų minimas Rytų išminčių sekmadienis visgi visada pirmiausia liks **Viešpaties sekmadieniu**, ir cituotas skaitinys iš Biblijos mums rodo aiškų kelią, kuriuo turime keliauti, kelią pas Jėzų. Nurodo, kad mes turime atiduoti dovanas Jėzui. Tiesa, labai pavėluotai, bet turime, kaip Rytų išminčiai, sveikinti, garbinti ir dovanas dovanoti Jėzui.

Tiesa, vertingų Jėzui dovanų nerasime, ir kokia dovana iš nuodėmingų žmogaus rankų gali

būti verta dovanoti Amžių karaliui, Viešpačiui Jėzui? Ar tokių yra? Taip! Tai sekimas Juo, tai šlovinimas ir Jo Evangelijos skelbimas!

Dovanokime dovanas Jėzui: tikėjimo dovanas – paklusnumą ir atsidavimą Jam. Amen.

Kun. R. Stankevičius
2019 m. sausio 6 d.

Brangiausia laisvė

Jaunas vyras kalbėdamas stebino savo klausytojus, net tuos tvarkos saugotojus, kurie atėjo jo suimti. Kai tvarkos sargai sugrįžo pas juos pasiuntusius valdžios atstovus neįvykdę jų nurodymo, viskas, ką jie galėjo pasakyti savo pateisinimui, buvo nuostabos pilni žodžiai: **Joks žmogus niekada taip nėra kalbėjęs.**

Klausydami jo daugelis žmonių patikėjo, kad jis yra tikrasis tautos vadovas. Tuomet tas jaunas žmogus (trisdešimt kelių metų) kalbėjo juo patikėjusiems tautiečiams: **Jeigu būsite labai dėmesingi tam, ką jums kalbu, ir nepamiršite mano žodžių, bet kasdien juos prisimindami mąstysite apie tai, kas buvo pasakyta, jūs iš tiesų būsite mano pasekėjai ir suprasite, kaip viskas yra iš tikrųjų. Neiškreiptas tikrovės suvokimas jus išlaisvins.**

Išgirdę šiuos žodžius, klausyto-

jai pasipiktino: **Mes nesame vergai. Kaip tu gali sakyti, jog tapsime laisvi? Negi tu manai, kad mes vergaujame, ir mums reikalingas išlaisvinimas?** Tie žmonės galvojo, jog tiki tuomet buvusią Šventojo Rašto dalimi, kuri šiandien vadinama Senuoju Testamentu. Jie buvo įsitikinę, kad yra Kūrėjo pažadų, kažkada duotų jų protėviui, paveldėtojai. Jaunas vyras aiškino jiems, ką turėjo omeny, kalbėdamas apie laisvę. **Kiekvienas žmogus, kuris peržengia Kūrėjo nustatytą gyvenimo tvarką, yra pavergtas nedorybės. Jis elgiasi nedorai ir kitaip elgtis nebesugeba. Jis negali paveldėti Kūrėjo pažadų. Toks žmogus neturi jokios galimybės pats išsivaduoti iš savo vergystės. Pavergtuosius gali išlaisvinti tik tas, kuris niekada nebuvo apgautas ar apsigavęs ir niekuomet neperžengė Kūrėjo duotų gyvenimo dėsnių.**

Tačiau klausiusieji kalbėjojo žodžių dar aršiau piktinosi: **Kodėl tu su mumis taip kalbi? Mes esame savo protėvio palikuonys ir turime Kūrėjo pažadų paveldėjimo teisę.**

Tie žmonės nesuprato, kad su jais kalbėjo pats žmogumi tapęs Kūrėjas. Jų puikybė neleido jiems išgirsti tiesos ir priimti teikiamos laisvės.

Nekartokime jų klaidų. Mes visi leidžiamės apgaunami ir apsi- gauname. Nėra nė vieno žmogaus (išskyrus tą trisdešimt kelių metų vyrą, Jėzų iš Nazareto), kuris nebūtų pavergtas nedorybės. Pripažinkime savo padėtį ir priimkime ištįstą pagalbos ranką. Jeigu Jėzus Kristus, kuris paaugojo save už mūsų nuodėmės, mirdamas ant kryžiaus, ir prisikėlė iš numirusių, mus išlaisvins iš vergavimo nedorybei, iš tiesų būsime laisvi (*remiantis Evangelijos pagal Joną 7 ir 8 skyriais*).

Gabrielius Lukošius, 2019-01-18

Evangelikai kapelionai Klaipėdos prijungimo prie Lietuvos minėjime

Sausio 15 d. evangelikų vyr. kapelionas kun. Rimas Mikalauskas, kartu su evangeliku kapelionu pastoriumi Mindaugu Paloniu, Klaipėdoje susitiko su Karinių jūrų pajėgų vadu, flotilės admirolu Arūnu Moc-

kumi bei Motorizuotos pėstininkų brigados *Žemaitija* vadu plk. Artūru Radvilu. Pas KJP vadą į susitikimą atvyko Klaipėdos įgulos katalikų vyr. kapelionas kmr.lt. Remigijus Monstvilas, kuris evangelikų kapelionus – kun. R. Mikalauską ir past. M. Palionį – palydėjo į Sausio 15-sios minėjimą, skirtą Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos 96-ąsias metines. 1923-jų sausio 9-15 dienomis Klaipėdos krašte įvyko sukilimas prieš Klaipėdos kraštą valdžiusią Antantės šalių administraciją bei prancūzų karinę įgulą. Pagrindinis mūšis tarp lietuvių sukilėlių ir prancūzų karių įvyko sausio 15 dieną, prie Klaipėdos prefektūros. Vykusio sukilimo metu žuvo dvylika lietuvių sukilėlių, du prancūzų kariai bei vienas vokiečių policininkas. Sukilėliai iškovoję pergalę, ir Klaipėdos kraštas buvo prijungtas prie Lietuvos Respublikos.

Po minėjimo evangelikų kapelionai buvo pakviesti pietų, kuriuose, be minėtų kapelionų, dalyvavo *Žemaitijos* brigados vadas plk. Artūras Radvilas ir katalikų vice-kapelionas diak. Nerijus Čapas. Po pietų evangelikų kapelionai buvo pakviesti į brigados štabvietę pratęsti pokalbio prie puodelio kavos. Brigados vadas evangelikams kapelionams įteikė atminimo dovanas: puodelius ir rašiklius su MPB *Žemaitija* simbolika. Savo ruoštu, evangelikai Karinių jūrų pajėgų vadui, flotilės admirolui Arūnui Mockui ir MPB *Žemaitija* vadui plk. Artūriui Radvilui bei Karinių jūrų pajėgų kapelionui komandorui leitenantui kun. Remigijui Monstvilui padovanojo *Naująjį Miesto katekizmą* – savo tikėjimo išpažinimo paliudijimą.

Informacija
p. Karysevangelikas.LT

Brutalaus sovietizmo išniekinti žydų antkapiai grįš į amžinosios rimties vietą

Lietuvos žydų bendruomenės (LŽB) ilgametės pastangos davė apčiuopiamų rezultatų – sausio 18 d. prieš prasidedant Šabatui, buvo demontuoti Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčios laiptai, kurie sovietų režimo metu buvo pastatyti naudojant žydų antkapinius paminklus.

Nuo 2013 m. LŽB pradėjo aktyviai bendradarbiauti su Kultūros paveldo departamentu ir Lietuvos evangelikų reformatų konsistorija, inicijuodama patikrinimą dėl minėtos bažnyčios laiptų konstrukcijoms panaudotos medžiagos kilmės. Nustatius, kad laiptų konstrukcijose buvo panaudoti žydų antkapiai (jų fragmentai) iš Užupio Senųjų žydų kapinių, LŽB nuolat ragino atsakingas institucijas veikti: parengti Vilniaus evangelikų reformatų pastato (buv. Kronikos kino teatras) laiptų demontavimo projektinius sprendinius. Ši iniciatyva sutelkė ir

didelį Lietuvos žydų bendruomenės intelektualų, visuomenininkų dėmesį – spręsti laiptų demontavimo klausimą ne kartą ragino ir šviesios atminties profesorius Leonidas Donskis. LŽB pirmininkė Faina Kukliansky dėkoja Kultūros paveldo departamentui ir Evangelikų reformatų konsistorijai už bendrą rūpes-

tį, siekiant užtikrinti deramą pagarbą istorinės žydų bendruomenės atminčiai. LŽB sieks, kad tokie teigiami bendradarbiavimo pavyzdžiai būtų taikomi įgyvendinant ir kitas žydų paveldosaugos iniciatyvas.

**Iš www.lzb.lt,
2019-01-19**

KALĖDŲ KONCERTAI

Nacionalinė vargonininkų asociacija vilniečius ir miesto svečius vėl kvietė į Advento ir Kalėdų muzikos koncertus VOX ORGANI CATHEDRALIS Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Vidudienio koncertai vyko nuo gruodžio 13 iki 29 dienos, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Vargonų koncertų ciklą gruodžio 13 d. pradėjo vargonininkė Dovilė Savickaitė.

Gruodžio 29 d., skoningai Kalėdų šventėms išpuoštoje Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, vargonavo Vilniaus reformatų bažnyčios vargonininkė GRAŽINA PETRAUSKAITĖ. Skambėjo J. S. Bacho, J. Pachelbelio ir O. Mesiano kalėdinė muzika.

Grażina vidudienio koncertą pradėjo Johano Sebastiano Bacho (1685-1750) *Lobt Gott, ihr Christen, allzugleich* (Krikščionys, girkit nuosirdžiai) – gerai pažįstama melodija (Evangelikų giesmyne – Nr.16), kurios kilmė – grigališkasis choralas *Bernelis mums gimė*. Antrasis kūrinys – Johano Pachelbelio (1653-1706) *Wie schön leuchtet der Morgenstern* (Kokia skaisti žvaigždė aušros – E.G. Nr.32) – taip pat giedama mūsų bažnyčiose pamaldose, skirtose paminėti Tris Išminčius, 45-os psalmės žodžiais.

Vargonininkė Gražina mėgsta groti praėjusio amžiaus prancūzų kompozitoriaus Oliverio Mesiano (1908-1992) kūrinius. Šiame koncerte girdėjome dvi meditacijas iš gan sudėtingo ir klausytojui, ir atlikėjui kūrinio – 9-ųjų dalių *La Nativité du Seigneur* (Viešpaties gimimas), kuris laikomas kompozitoriaus krikščioniško tikėjimo išpažinimu. Kūrinys parašytas 1935 metų vasarą, atostogaujant kalnuose – *Prancūzų Alpėse*, Grenoblyje, kai kompozitoriui tebuvo 27-eri. Kūrinyje girdime melodijas, įkvėptas kalnų grožio ir viduramžių katedrų vitražų, vaizduojančių Jėzaus gimimą. Gražina grojo V, VI ir VIII meditacijas: *Les enfants de Dieu* (Dievo vaikai), *Les anges* (Angelai) ir *Les mages* (Išminčiai).

Koncerto programėlėje rašoma:

V dalis: *Visiems, kurie Jį priėmė, Jis davė galią tapti Dievo vaikais. Dievas atsiuntė į mūsų širdis savo Sūnaus Dvasią, kuri šaukia: Arba, Tėve! (Jn 1,12; Gal 4,6).* Šios pjesės

pirmoje dalyje parodoma Dievo galia, o antroje – grįžtama į sielos pasaulį, kur per Jėzaus dvasią pajuntame tą galią savo širdyse. Dievo vaikais tapti įmanoma...

VI dalis: pagrindu paimtos eilutės iš Evangelijos pagal Luką: *Ūmai prie angelo atsirado gausi dangaus kareivija. Ji garbino Dievą giedodama Garbė Dievui aukštybėse /Lk 2, 13,14/.*

Muzika atvaizduojamas milžiniško angelų pulko lengvas ir nevaržomas plisnojimas.

VIII dalis: eilutės iš Evangelijos pagal Matą: *Išminčiai leidosi kelionėn. Ir štai žvaigždė, kurią jie buvo matę užtekant, traukė pirma, kol sustojo ties vieta, kur buvo kūdikis /Mt 2,9/. Pats Mesianas rašo: Ta žvaigždė, pastebėta Rytų išminčių, jų ilgos kelionės metu buvo dingus, bet štai ji vėl atsiranda ir veda juos tiksliai į tą vietą, kur gimė Vaikelis. Ir jie seka žvaigžde su savo kupranugariais, tarnais, dovanomis – tylus ir didingas karavanas. Tai kompozitorius pavaizdavo muzikine kalba, o vargonininkė Gražina tą pasakojimą įtaigiai perteikė klausytojams vargonais.*

Paskutinis Gražinos pagrotas kū-

rinsys vėl buvo J. S. Bacho – *Der Tag, der ist so freudenreich* (Ši diena yra labai linksma). Šis choralinis preliudas yra XIV a. Kalėdų giesmės *Dies est laetitia* (Džiugėsio diena) variacija, perteikianti džiugią nuotaiką – džiaugsmą ir pakylėjimą, kuri labai tiko Kalėdų laikotarpio koncertui.

Džiaugiamės, kad Vilniaus reformatų bažnyčioje vargonuoja pripažinta šalyje vargonininkė, Nacionalinės vargonininkų asociacijos narė, koncertuojanti solo ir su įvairiais atlikėjais, kameriniais ansambliais Lietuvoje ir užsienyje – Gražina Petrauskaitė.

„V. r. ž.“ inf.

Vilniaus parapija 2019 metus pradėjo susitikimu su miesto meru

Remigijumi Šimašiumi

Pirmomis 2019 metų dienomis Vilniaus m. savivaldybės administracijos atstovė susisiekė su Lietuvos evangelikų reformatų generaliniu superintendentu kunigu Tomu Šernu ir perdavė miesto mero Remigijaus Šimašiaus pageidavimą susitikti su juo ir kitais Bažnyčios bei Vilniaus parapijos vyresniaisiais.

Susitikimas įvyko 2019 m. sausio 4 dieną, 13 val., Vilniaus evangelikų reformatų bažnyčioje (Pylimo g.18). Susitikime dalyvavo generalinis superintendentas kun. Tomas Šernas, vicesuperintendentas kun. Raimondas Stankevičius, LER Konsistorijos prezidentas kurt. Nerijus Krikščikas, Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas kurt. Donatas Balčiauskas, kurt. Holgeris Lahayne, Vilniaus parapijos seniūnų tarybos pirmininkas kurt. Giedrius Vaitiekūnas.

Generalinis superintendentas kun. Tomas Šernas padėkojo miesto merui R. Šimašiui už parodytą dėmesį jam ir visai Vilniaus miesto evangelikų reformatų bendruomenei ir išreiškė viltį, kad išsakytos problemos, iškelti klausimai ir pasiūlymai sulauks teigiamų sprendimų. Kun. Tomas Šernas ir kun. Raimondas Stankevičius papasakojo apie bažnyčios laiptų akmenis, ant kurių galimai yra hebrajiški rašmenys, ir kai kurie žydų bendruomenės nariai kelia klausimus dėl jų grąžinimo. Sutarta šią problemą spręsti kartu.

Konsistorijos prezidentas kurt. Nerijus Krikščikas ir kun. Raimondas Stankevičius papasakojo apie bažnyčios remonto eigą. Domėjosi šalia bažnyčios esančio skvero sutvarkymo galimybėmis, jame esančių medžių formavimu, genėjimu bei bažnyčios pamatų apsauga. Išsakė nuomonę dėl visų graffiti kūrinių panaikinimo. Vykstant bažnyčios remontui, kiti aplinkos tvarkymo darbai dabar nebūtų tikslingi.

Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos pirmininkas kurt. Donatas Balčiauskas išreiškė nuomonę

Kurt. Holgerio Lahayne nuotrauka

dėl tikslingumo bažnyčios teritoriją aptverti tvora. Atliekant Reformatų skvero remonto darbus, būtina pažymėti visus Reformacijos paveldo objektus, kad būtų įprasminas ir užfiksuotas istoriškumas.

Miesto meras R. Šimašius papasakojo, kad miesto savivaldybė turi galimybę tvarkyti bendras viešąsias erdves, esančias šalia bažnyčių. Galima būtų sutvarkyti skverelį prie bažnyčios, panaikinti graffiti, tinkamai sutvarkyti apšvietimą, laiptus ir erdvę iki bažnyčios. Dėl bažnyčios laiptų su galimai hebrajiškais rašmenimis, meras pažadėjo išsiaiškinti su atsakingais savivaldybės darbuotojais ir spręsti klausimą. Tvorą tvirti meras nepatarė, kadangi prie bažny-

čios esanti erdvė yra viešosios erdvės dalis ir galima sulaukti miestiečių ir miesto svečių neigiamos reakcijos.

Meras pažadėjo spręsti išsakytas problemas ir nuveikti darbus, kurie buvo aptarti Bažnyčios ir Vilniaus mero susitikimo metu, o atsakingi pareigūnai 2019 metais planuos būtinus ir galimus darbus, sudarys sutartis, numatys finansavimo galimybes.

Plevenant degančios žvakės liepsnei, susitikimo dalyviai pasišildė garuojančia arbata ir išsiskyrė su viltimi, kad Naujaisiais bus geriau, šviesiau ir protingi sumanymai taps realybe...

Vienybės pranešimas: Egipte atidarytos nauja katedra ir nauja mečetė

Sausio 6 dieną, koptų Kalėdų išvakarėse, netoli Kairo, buvo atidaryta nauja Kristaus gimimo katedra, priklausanti Egipto Aleksandrijos koptų Bažnyčiai. Tą pačią dieną buvo atidaryta ir Al-Fattah Al-Aleem musulmonų mečetė.

Prezidentas Abdel Fattah el-Sisi sveikina koptų popiežių Tawadros II su Kristaus gimimo katedros atidarymu. Foto: Popetawadros.org

Maždaug už 45 km į rytus nuo Kairo pastatytoje katedroje, mišių metu, imtasi visų saugumo priemonių, nes prieš dieną bomba šalia koptų bažnyčios Nasr mieste, rytiniame Kairo priemiestyje, užmušė policininką.

Katedroje gali tilpti 8000 besimeldžiančiųjų, o mečetėje – du kartus daugiau (17000- vert. past.).

Egipto prezidento Abdel Fattah el-Sisi sveikinimo kalbą katedros inauguracijos metu daugelis priėmė kaip pranešimą apie vienybę šalyje. Atidarymo metu El-Sisi pabrėžė, kad tai yra svarbus ir reikšmingas įvykis Egipto istorijoje.

*Mes esame vieningi ir mes liksi-
me vieningi*, – pasakė jis, turėdamas omenyje Egipto krikščionis ir musulmonus. Koptai krikščionys sudaro apie 10% Egipto gyventojų. Nuo 2016 metų gruodžio atakose buvo užmušta per 100 koptų.

Al-Azhar vadovas šeichas Ahmed El-Tayeb pasakė, kad tai yra ypatingai svarbus įvykis ir brolystės bei meilės dvasios įkūnijimas.

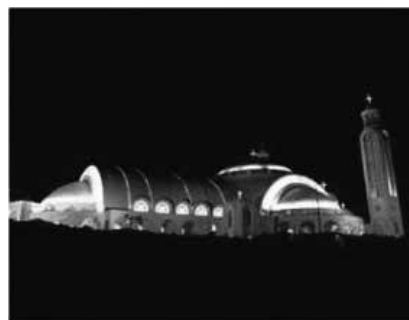
Koptų popiežių Tawadros II pasakė: *Tai yra džiaugsmo diena, kai mes*

matome mūsų mylimą šalį, berašančią naują civilizacijos istorijos puslapį. Mes meldžiamės, kad mūsų vienybė tęstųsi, kai pasaulis liudija tokią toleranciją ir meilę mūsų šalyje. Telaimina Dievas jus visus, tegyvuoja Egiptas.

WCC bažnyčios-narės Egipte

2019 m. sausio 10 d.

Iš anglų išvertė dr. Povilas Jašinskas

BALUODŽIAI

Šiaulių krašto internetiniame puslapyje www.skrastas.lt 2016 metų balandžio 19 d. buvo atspausdintas Boriso Januševičiaus – mūsų parapijietės Reginos Januševičienės-Krisiukėnaitės vyro – straipsnis **Emigrantai iš Latvijos tarpukario Biržuose** apie latvių Jokūbą Baluodį, atsikėlusį gyventi į Lietuvą ir sėkmingai įsikūrusį Biržuose. Tai mūsų parapijiečio Sauliaus Plepio senelis. Manome, kad būtų įdomu susipažinti su Sauliaus motinos – Zemos Balodytės – šeimos istorija. Spausdiname sutrumpintą Boriso Januševičiaus rašinį.

Jokūbas Balodis

....Biržų senosiose evangelikų reformatų kapinėse stovi kuklus ir skoningas paminklas su dar kuklesniu užrašu: *Balod Jakabs un Minna*. Tai viskas, kas liko iš prieš beveik šimtą metų Astrave apsistojusio, ryškius pėdsakus čia palikusio ir nepelnytai primiršto latvio Jokūbo Baluodžio, jo žmonos Vilerminos ir jų šeimos. Dukterys Natalija ir Irma palaidotos Šiauliuose, Zelma (Sauliaus mama – „V.r.ž. past.“) – Vilniuje.

Jokūbas Baluodis (Jakabs Balod) gimė 1881 m. sausio 6 d., žinomo to meto Rygos siuvėjo šeimoje. Pastebėję savo 17-ečio sūnaus domėjimąsi technine literatūra ir polinkį meistrauti, tėvai išleido jį į Vokietiją mokytis technikos mokslų. Po 4-ių mokymosi metų, įgijęs elektros mechaniko specialybę, Jokūbas pradėjo dirbti Kuldygos popieriaus fabrike ir vedė pas savo tėvą siuvėjos amato besimokiusią Vilerminą Jurjak.

1905 metais gimusi jų dukra pragyveno vos 4 mėnesius. 1907 metais gimusi Anna Natalija augo sėkmingai. 1909 metais gimęs sūnus Peter Edvard tesulaukė vos 1,5 metų. Po dviejų vaikų netekčių pergyvento skausmo, šeima nutarė Kuldygą palikti ir su trejų metų Natalija išvyko į Joniškį, kur Jokūbas, pagal savo specialybę, gavo darbą malūne. Čia jiems gimė dukterys: 1911 m. – Johana Irma, 1914 m. – Emilija Zelma.

Prasidėjus I pasauliniam karui, 1914 metais šeima pasitraukė į Rusiją ir apsistojo Tiumenėje. Karui siautėjant Europoje, Sibire buvo ramu. Vietos gyventojai šelpė pabėgėlius, apgyvendindami juos savo namuose. Jokūbas įsidarbino lent-

pjūvėje, Vilermina augino vaikus ir šeimos pajamas pagausindavo siuvinėdama. Su 1917 metų spalio revoliucija baigėsi ramybė ir Sibire. Prasidėjo badas. 1918 metų rudenį išbadėjusi ir suvargusi šeima grįžo pas tėvus į Rygą.

1919 m. vasarą Jokūbas susipažino su Biržų verslininku T. Jansonu, įsidarbino pas jį. Išsinuomojęs butą pas Andriejų Špuorį, atsivežė čion savo šeimą.

Dukterys Irma, Natalija pradėjo lankyti lietuvišką mokyklą. Zelma baigė latvišką progimnaziją Skaistkalnėje. Nors ir su akcentu, bet pats Jokūbas lietuviškai kalbėjo gerai, o Vilermina lietuviškai taip ir neišmoko. Paskendusi šeimos reikaluose, ji mažai su kuo Biržuose bendravo.

Jokūbui pas Jansoną sekėsi. Šeima atkuto ir gyvenimu Biržuose buvo patenkinta. Patiko ir gražus miestelio gamtovaizdis.

Energingu ir darbščiu elektros

mechaniku susidomėjo pradėjęs Astravo dvarą valdyti agronomas Petras Variakojis. Dvare atstatymo laukė senas, dar Radvilų laikais statytas vandens malūnas, kiti suniokoti dvaro pastatai. Matant prastą dvaro pastatų būklę, prarasti darbą pas Jansoną buvo rizikinga. Apsvarstęs su J. Baluodžiu dvaro atkūrimo perspektyvą, P. Variakojis ryžosi skolintis pinigų ir investuoti juos malūno, lentpjūvės ir virvių gamyklos statyboms. Taip nuo 1922 metų Jokūbas tapo verslininku virtusio P. Variakovo elektros mechaniku. Jis netrukus buvo pramintas dešiniąja darbdavio ranka.<...>.

Astravo dvaras

► Išvalius grafo arklidžių pastatą, jis buvo iš pagrindų suremontuotas ir apie 1925 metus laisvai vokiškai susikalbantis ir verslininkus pažįstantis Jokūbas iš Vokietijos atgabeno ir sumontavo virvių ir špagato gamybai reikalingas mašinas. Gamybai organizuoti ir jai plėsti į *Siūlo* fabriką pavadintą gamyklą buvo priimtas inžinierius Bagdonas. J. Baluodžiui buvo palikta malūno ir lentpjūvės darbo priežiūra. Jis pedantiškai laikėsi ir kitus mokė ritmingo darbo, kultūros ir saugumo taisyklių. Net sekė, kad su technika dirbančiųjų skvernai nesiplaikstytų ir jų neįtrauktų besisukantys mechanizmų diržai. Jo iniciatyva miestiečių darbininkų kelio iki Astravo sutrumpinimui buvo padarytas lieptas per Širvėną.

Apie 1930 metus Jokūbas pasiūlė P. Variakojui įkurti vilnų verpyklą-karšyklą. Agronomas P. Variakojis dvejojo, nes ketino daugiau lėšų skirti žemės ūkiui. Be to, jam rūpėjo plėsti *Siūlą*. Bet Jokūbo paskaičiavimai buvo įtaigūs, ir J. Šarkūnas pasiraitojo rankoves buvusio grafo vyno sandėlio rekonstrukcijai. 1932 metų žiemą, aštuonių arklių traukiamomis dvejomis specialiomis rogėmis, į Astravą buvo atgabenti įrenginiai iš Vokietijos. Rudeniop verpykla jau veikė.

Netrukus čia pradėta dažyti milą.

1933 metais visuose Astravo gyventojų namuose sužibėjo elektros lemputės. Jokūbą Baluodį buvo galima nuolat matyti su specialiomis metalinėmis nagomis laipiojančių mediniais stulpais ir tiesiančių elektros linijas.

Antrojo pasaulinio karo metu ir po jo Jokūbas Baluodis dirbo vilnų karšyklos-verpyklos meistru.

Senatvę Jokūbas su žmona praleido pas N. Vilnioje gyvenusią dukterį Zelmą Plepienę. Jis mirė 1962 metais. Jo ir žmonos kapą su kukliu užrašu *Balod Jakabs un Minna* galima aplankyti senosiose Biržų evangelikų kapinėse.

**Emigrantai iš Latvijos tarpukario
Biržuose, Borisas JANUŠEVIČIUS,
2016 m. balandžio 19 d.,
[http://www.skrastas.
lt/?id=1460984205](http://www.skrastas.lt/?id=1460984205)**

Koncertų ciklas *Kėdainiams reikia vargonų!* tęsiasi ir 2019 metais

Jau antrus metus Kėdainių muzikos mokykla (direktorė Rūta Kutraitė) ir Kėdainių krašto muziejus (vadovas Rimantas Žirgulis) prisideda prie visuomeninio paramos projekto *Kėdainiams reikia vargonų!* ir tęsia gražią tradiciją, kiekvieną mėnesį pakviesdami klausytojus į koncertą, kuriame dalyvauja su Kėdainiais susiję atlikėjai, neabejingi muzikai, savo gimtajam miestui ir vargonų idėjai. Džiugu, jog visi atlikėjai savo pasirodymus dovanoja... Pinigai, surinkti už koncerto bilietus, pervedami į visuomeninio paramos projekto *Kėdainiams reikia vargonų!* sąskaitą.

Reikia surinkti ne mažiau kaip 30 tūkst. eurų. Jau surengta daugiau kaip dešimt koncertų ir sąskaitoje jau yra pusė sumos – skelbiama Kėdainių savivaldybės tinklalapyje www.kedainiai.lt. Rašoma, kad jei

kiekvienas kėdainietis (o ir ne tik kėdainietis), kuris nori ir gali, prisidėtų nors ir nedidele pinigine auka, vargonai jau greitai ir stovėtų. Vykėtų vargonų koncertai. Miesto muzikinis gyvenimas suspindėtų dar ryškesnėmis spalvomis, vargonai Kėdainius pakylėtų į dar aukštesnį kultūrinį lygį.

Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčia vargonams – tobula vieta, ir jie stovės ten, kur kažkada – iki nacionalizuojant bažnyčią ir paverčiant sandėliu, sporto sale – stovėjo.

Šiuo metu jau vyksta vargonų paieškos, keletas žmonių stengiasi rasti tinkamus vargonus Kėdainiams.

Sausio 23 d. Kėdainių daugiakultūriniam centre skambėjo fleitos (Vytenis Gurstis) ir fortepijono (Robertas Lamsodis) duetas bei jaunųjų Kėdainių muzikos mokyklos mokinių: Merkio (violončelė), Danielės (smuikas), Aistės (fleita) atliekama kamerinė muzika.

Vakarą vedė žymioji etnomuzikologė, televizijos, radijo laidų ir renginių vedėja Zita Kelmickaitė, raginusi imti pavyzdį iš užsienio lietuvių išeivių, kurie noriai ir gausiai aukoja, pas juos aukojimo, pasidalinimo tradicija yra labai stipri.

„V.r.ž.“ inf.

Biržietiška šnektą kaimo gyvenime

Biržų krašto istorijos žinovas ir puoselėtojas BORISAS JANUŠEVIČIUS yra sukaupęs nemažą archyvą ne tik apie Biržų istoriją, prieskario žmones, bet ir prieš šimtą metų giminėms rašytų laiškų. Kadangi viename laiške kalbama apie Kaukaze carizmo laikais žuvusį biržietį reformatą Petrą Januševičių – mūsų parapijiečių Irenos Petrylienės ir Viktoro Dagio senelio brolį – siūlome prisiminti biržietišką tarmę ir pamėginti perskaityti. Laiškas buvo rašytas kirilica (rusiškais rašmenimis) – dabar transkribuotas lotyniškais, tik kai kurios raidės paliktos kirilica, nes nėra tikslaus atitikmens lietuviškoj šnektoj, tik biržietiškoj...

1908 metų balandžio pradžioje Elžbieta ir Martynas Januševičiai, per kunigą Meškovskį, gavo iš Tifliso (dab. Tbilisio) nuo ulyčios kaimyno Petro Šumsko tokį laišką:

Miela kaiminka ir mielas kaimynė,

Sustiprinkiat sava širdis, kad išklausit šitą labą smutnių žinių. Jums ir mum ištinka didiala nialaime. Jūsų myliamas sunus Piatrs bia česa ir nia tiketą nuveja ing amžinu atilsi. Suti-ka jis smiarti tolino šaly ir sumiarkia akis niabipamatis sava gimdito-ju. Šito nialaimia atsitika teip:

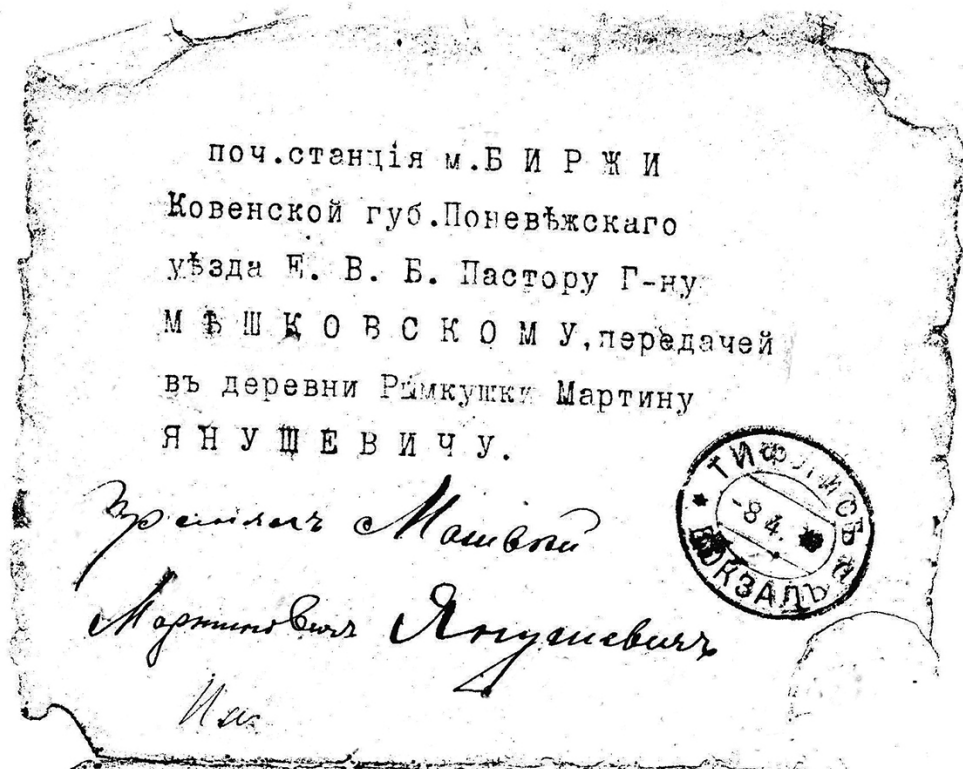
21 deno morcios meniasia nabašniks Piatrs ėja apie 7 adynu vakara unt sava kvartiariju. Unt kiartes vienos ulyčes niažinamus žmonis pradėja šauditis iš riavolviariu ir papuola dvijė kulipkos Piatr, vien iš ju – dešine kojo aukščiaus kele ir išeja kiaurė, a untr – pilvan. Po to sustriok subega žmonis ir tuo-ju nuniašia Piatru unt vajenų laziaria-tu. Ron kojo buva lingv, a pilvan – sunk, nes kulipk palika vidures. Po-tam kulipku daktorė išemia ir po to čes jis gyviana da tris dien ir galeja kalbėt lig paskutinė adinė. Daktore ne zvalidava daugal su juo kalbėt ir sakidava, kad gal pasveikt. Trečio dieno dėja eiti slobnin, a 25 Mor-cios utarnik 10 adinė rita spakaine užmiga amžin mieg. Po roneim mes tuo-ju norejam duot jum žinios, bet nabašniks prašia da palaukt tai mes ir paklausem ja, a ke numiria tai pa-diaviam tiligramu jum ir brol Juozap unt Piatigorsku. Juozaps atasiuntia mum tiligramų kad jis niagal važiot un pakasynu. Kunų nabašnyką bu-vam iniaši vokiačiu bažnyčė kur ir buva atlaikyt nobaženstv unt vokiš-

ka liažuvia, nes Kalvinu kuniga činai nera. Unt kaps nulidejam su kunig, katras atlaikia malds ir pasakia gra-žu pamokslu. Palidet buva susirinki musu krašta liatuve, buva ne maž ir sviatimu žmoni, nes kart kavoja ir da vienu vokiaktu. Buva smutn to valand, ir tiakeja ašaros ja tavorščiu ir drovgiu nors ir niabuva činai ja mamos, bet vieto jos ašaru VISA-GALINTIS SUTVERTOJS aplaistia ja grabu iš aukštibes diabiasu didi-ales jos lietos. Ir taip mes užpilam kožnas po tris saujis žiamiu unt graba sakydami iš žiames atsistoje ing žia-mi parein. Unt kapa pastatiam križiu ir uždejam kvietku vainiku su dviem šilku baltes kasnikes unt katru yra liatuvišks parašs: BRUNGIAM PIA-

TR JANUŠEVIČ nog drougiu. Bia česa pražuvusiam nog runku pikta-deju. Plavasuo-ju tie kasnikė lige tar-tum smutne sakydami: *ATAIKIAT MIEKUS PAS MANI, MAN ILG AŠ VIENS GULI TOLIMO ŠALI TIARP SVIATIMU be viena pažistama ir be kaimynu*. Pagrabu ir žėlabnus pietus iškela Stanislavs Griciuns, daiktu po smerčė Piatra palika maž tikte ka-maše, ploščis, dzegorelis ir kialiats drapanu. Nabašniks buva pastojis paličije par gorodavu ir praslūžija tikte ape vienu menesi.

Pasiliekam riakšdami jum sava didi smutku.

Petras Šumskis

Biržų parapijos ūkvedys –varpininkas ALGIS JONAS ZABLACKAS

1943 06 28–2019 01 02

Skaudi VIEŠPAČIUI jo ištikimųjų mirtis (Ps 116)

Eidamas 76-uosius metus, mirė Biržų evangelikų reformatų parapijos ūkvedys–varpininkas ALGIS JONAS ZABLACKAS.

Algis Jonas Zablackas gimė 1943 m. birželio 28 d. Biržų rajono Žalgirio vienkiemyje, Papilio evangelikų reformatų Alfredo Zablacko ir Matildos Zablackienės Palšytės šeimoje. Buvo vyriausias sūnus, užaugo kartu su jaunesniais dviem broliais ir dviem seserimis.

Tėvai, nors ir turėjo savo žemės nuosavybę, bet užsiėmė privačiu verslu, prekiaavo. Algis Jonas baigė Tauniūnų pradinę mokyklą, vėliau – Smaliečių septynmetę mokyklą, įstojo ir mokėsi Pandėlio profesinėje mokykloje. Po mokyklos tarnavo kariuomenėje, grįžęs iš jos, 1967 m. rugpjūčio 5 dieną susituokė su Irena Zveininkaite. Neakivaizdiniu būdu pabaigė Vabalninko žemės ūkio technikumą, dirbo *Vilties*

ir *Tiesos* kolūkiuose bei Lyberiškių tarybiniam ūkyje mechaniku, po to – garažo vedėju.

Po Nepriklausomybės paskelbimo Lietuvoje, 1991 metais atsikėlė arčiau tėviškės, į Garjonus, ir ūkininkavo paveldėtame ūkyje bei dirbo eiguliu Spalviškių girininkijoje, taip pat prižiūrėjo ir Parovėjos seniūnijos žinioje esančias kapines.

2014 m. atsikėlė gyventi į Biržus. Pradėjo tarnauti Biržų evangelikų reformatų parapijoje ūkvedžio-varpininko pareigose. Jose pagirtinai darbavosi iki klastinga liga pakirto Jo jėgas. Nepaisant blogos sveikatos, jėgų stokos, iki paskutinio atodūsio

buvo rūpestingas vyras, tėvas, senelis ir tikėjimo brolis. Savo vaikams, parapijiečiams, diakonijos tarnautojams liks pareigingumo, darbštumo ir atsidavimo Bažnyčiai pavyzdžiu.

Algis Jonas Zabackas kartu su žmona Irena užaugino dvi dukras – Gitaną ir Dainą bei sūnų Aidą. Sulaukė septynių vaikiaičių.

Algio Jono Zablacko kūnas buvo pašarvotas sausio 5 dieną, šeštadienį, Biržų evangelikų reformatų bažnyčioje, o sausio 6 d., po sekmadienio pamaldų, išlydėtas į Šleideriškių evangelikų reformatų kapines.

Nuoširdi užuojauta žmonai Iruitei, dukroms Gitanai ir Dainai, sūnui Aidui, vaikiaičiams, broliams ir sesei.

**Biržų evangelikų reformatų
parapijos tarnautojų vardu
Kun. Rimas Mikalauskas**

***Visas nelaimės Ji jau nugalėjo,
ramybę tikrąją laimėjo,
ko kaip krikščionė siekė ir geidavo,
kol čia kariavo***

*Nuoširdžiai užjaučiame parapijietį
ADOMĄ JODINSKĄ,
mirus sesei ALDONAI GERVIENEI
(g. 1940 03 19, Noreikonyse).
Te VIEŠPATIES malonė paguodžia ir
palengvina Tavo
ir kitų artimųjų skausmą...*

Vilniaus ev. reformatų parapija

**VIEŠPATS
*mano šviesa ir išgelbėjimas,
tad ko turėčiau bijotis?
/Psalmių 27,1/***

*Užuojautos žodžius tariame
VIKTORIJAI ir ALEKSANDRUI
LIAUŠKOMS,
mirus jų Tėčiui – žurnalistui,
rašytojui, satyrikui
VIRGILIJUI LIAUŠKAI (g. 1948 12 24).
Lai VIEŠPATS nušluostys Jūsų ašaras
ir suteiks Jūsų širdims ramybę...*

Vilniaus ev. reformatų parapija

JONAS MEKAS

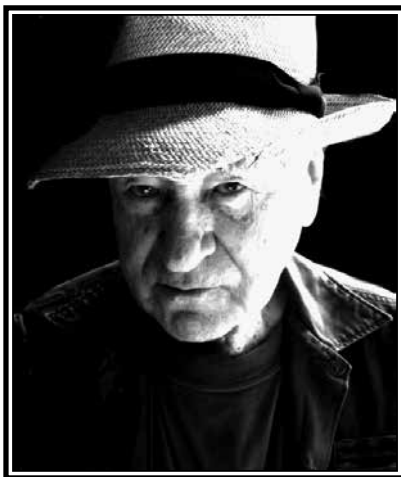
1922 12 24 – 2019 01 23

Tyliai, ramiai sausio 23-iosios rytą, apsuptas artimųjų, Niujorko priemiestyje Bruklina užgeso vienas garsiausių pasaulyje lietuvių – poetas, avangardinio kino pradininkas Jonas Mekas. Giminaičiai ir draugai su Velioniu atsisveikino šeštadienį, sausio 26 d., Niujorke.

Poetas, kinematografininkas JONAS MEKAS gimė 1922 m. gruodžio 24 d. Semeniškių kaime (Biržų aps. ir vlsč.) reformatų ūkininkų Povilo ir Elzės (Jašinskaitės) Mekų šeimoje. Jis buvo penktas vaikas – Mekai jau augino pirmagimę dukrą Elžbietą (Alzbūnę), sūnus Povilą, Petrą ir Kostantą (Kostą). Po Jono Mekai dar susilaukė jaunystėje rašė eiles, bet tik Jonas liko ištikimas šiai mūzai iki gyvenimo pabaigos.

Jonas, kaip ir kiti Mekų vaikai, mokėsi Laužadiškio pradžios mokykloje, po to – Biržų gimnazijoje, ją baigė jau vokiečių laikais – 1943 m.

Dirbo *Naujųjų Biržų žinių*, *Panevėžio balso* redakcijose, su bendraminčiais įkūrė Biržų miesto teatrą. Okupacijos metais Jonas ir Adolfas dalyvavo antinacinėje ir antisovietinėje pogrindinėje veikloje. Todėl 1944 m., dėdės kunigo Povilo Jašinsko paskatinti, broliai pasitraukė iš Lietuvos ir Vokietijoje pateko į karo belaisvių stovyklą. Vokietijoje 1946–1948 m. Mainco universitete studijavo filosofiją ir romanistiką, su bendraminčiais leido žurnalą *Žvilgsniai*. 1949 m. persikėlė į JAV. Dirbo kurjeriu, indų plovėju, kroviku, fabriko darbininku ir lankė paskaitas Niujorko kino institute. Įsigijęs už pasi-

skolintus pinigus pirmąją filmavimo kamerą, pradėjo filmuoti savo gyvenimo įvykius, kultūrinį išievių gyvenimą, susidomėjo avangardiniu kinu. Nuo 1954 m. leido ir redagavo dvi mėnesinį kino žurnalą *Film Culture*. 1958 m. Niujorko laikraštyje *Village Voice* įkūrė filmų skyrelį, pavadintą *Movie Journal*. Pradėjo organizuoti *New American Group*, įvairius avangardinio kino festivalius.

Kaip poetas Jonas spaudoje debiutavo 1936 m. Pirmuosius eilėraščius ir šį tą iš prozos išspausdino *Vyturys*, *Jaunasis ūkininkas*, *Lietuvos ūkininkas*.

1946 m. su broliu Adolfu Jonas išleido pasakų knygą *Trys broliai ir kitos pasakos*. Kitais metais leidy-

kla *Giedra* išleido eilėraščių knygą *Semeniškių idilės*, už ją 1957 m. jis gavo Vinco Kudirkos premiją.

Už nuopelnus kino menui J. Mekas apdovanotas JAV ir Vakarų Europoje. Lietuvoje 1995 m. Jonui skirta Nacionalinė kultūros ir meno premija, o 2003 m. buvo apdovanotas ordino *Už nuopelnus Lietuvai* Didžiuoju kryžiumi.

J. Mekui buvo suteikti Kanzaso (JAV) ir Vytauto Didžiojo universitetų (Kaunas), Vilniaus dailės akademijos garbės daktaro vardai.

2007 m. Vilniuje įkurtas Jono Meko vizualiųjų menų centras.

2011 m. birželio 30 d. J. Mekui suteiktas Biržų rajono savivaldybės Garbės piliečio vardas. 2013 m. J. Mekas išrinktas Amerikos mokslo ir meno

1944 m. gegužės 28 d. prieš pasitraukiant į Vakarus. Adolfas ir Jonas su mama ir broliu Petru, vartančiu šeimos albumą. Fotografavo brolis Povilas.

Apie išėjusį Amžinybėn Joną Meką Jeilio universiteto (JAV) profesorius, rašytojas Tomas Venclova parašė šiuos žodžius:

Tai buvo vienas iš labai nedaugelio lietuvių, pasiekusių pasaulinę šlovę... Pastaraisiais metais J. Mekas tebebuvo labai plačiai žinomas Niujorko avangardiniuose sluoksniuose žmogus, vadinamas avangardinio kino popiežiumi, avangardinio kino globėju, pradininku ir taip toliau. Labai labai retas lietuvis nusipelnė tokios vietos pasaulinės kultūros istorijoje, iš mūsų emigrantų turbūt nė vienas.

akademijos nariu, 2015 m. jam įteiktas Yoko Ono drąsos apdovanojimas. Tai toli gražu ne visi J. Meko darbo ir veiklos įvertinimai, apdovanojimai, nominacijos, garbės vardai...

J. Mekas artimai bendravo ir dirbo su tokiais menininkais kaip Jurgis Mačiūnas, Andy Warhol, Nico, Allen Ginsberg, Yoko Ono, John Lennon, Patti Smith ir Salvador Dalí.

J. Mekas su žmona airių kilmės amerikiete fotografe Hollis Melton (susituokė 1974 m.) užaugino dukrą Ooną (Uną) ir sūnų Sebastianą (Sebastijoną). Una Lietuvoje filmavosi Igno Jonyno filme *Lošėjas*, o pirmą kartą ji čia viešėjo būdama vos trejų metų. Sebastijonas, neblogai kalbantis lietuviškai, savo tėvo tėviškėje Semeniškiuose, Biržuose ir Vilniuje lankėsi ne kartą, 2012 m. jis dalyvavo parodos, skirtos jo dėdės Adolfo Meko (1925–2011) gyvenimui ir kūrybai, atidaryme Jono Meko vizualinių menų centre Vilniuje.

Avangardinio kino pradininkas J. Mekas, atvykęs į Lietuvą vienas ar su šeimos nariais, aplankydavo giminaičius Biržuose, užsukdavo į Biržų ev. reformatų bažnyčią ir kleboniją, kurioje, iki sovietai ją nacionalizavo, gyveno jo dėdė reformatų

kunigas P. Jašinskas.

Paskutinį kartą Biržų krašte J. Mekas lankėsi 2010 m. gegužę, tuomet jį lydėjo vaikai Una ir Sebastijonas.

Jonas su Lietuvoje likusiais namiškiais bendravo laiškais, neretai abiejų vardu juos parašydavo brolis Adolfas, kol dar neturėjo šeimos. Bet dažniausiai Jonas rašydavo mamai, jai iš bet kokio pasaulio miesto siųsdavo atvirlaiškius.

Atvirlaiškis mamai, išsiųstas 1969 m. balandžio 20 d. iš Niujorko, su žemutinio Manhateno vaizdais, rašytas mašinėle, uždedant lotyniškoms raidėms „varneles“:

MIELOJI MAMA:

Dovanok, kad taip ilgai nerašiau. Kai ant laiškų rašymo, tai aš jau toks tinginys. Pupų maišas. Bet ir nieko labai naujo mano gyvenime nėra. Viskas ropoja lėtai, kaip vėžys, vis tie patys darbai, tie patys maži klapatai, laikas praeina nei nematai. Tai sakau, nors atviruką turiu parašyti, o kitaip tai mama pagalvos, kad gal jau į mėnulį nuvažiauvau, ar koks kitas galas. Bet aš vis po juodą žemę krutu, su kurmiais kartu. Linkėjimai visiems ir bučiuoju mamą, ir Kastunę ir visus

Jonas balabonas

Pirmą kartą apsilankius sovietinėje Lietuvoje. Fotografiuota Medeikiuose (Biržų r.) 1971 m. rugpjūčio 8 d., viešint pas brolių Petrą. Iš kairės į dešinę: brolis Povilas, jo žmona Agota, mama Elzė Mekienė, brolis Adolfas, jo žmona Pola, brolio Petro žmona Ona, Petras ir Jonas.

Iš J. Meko 2012 m. interviu portalui Delfi:

...Klausi, ar tu jautiesi lietuviu? Toks klausimas yra nesąmonė, ir atsakymas būtų nesąmonė, nes žinai, kad to negali pakeisti. Gimei lietuviu, ir mirsi lietuviu. Gali išmokti kalbų, gali gyventi ir dirbti šiuose kraštuose, keliauti per visą pasaulį, bet vis tiek būsi, kas esi....

Iš Biržų r. savivaldybės Jurgio Bielinio viešosios bibliotekos darbuotojos Indros Drevinskaitės-Žilinskienės, kuri iki šių metų susirašinėjo su J. Meku, paskutinio interviu 2018 m. vasarą:

...O jūs man tada sakote: O, tas Jonas Mekas jau ne lietuvis, jis nebepalaiko jau jokių ryšių su Lietuva... O aš šypsas: tegu, tegu... Jie nežino, kad aš visados degu Lietuvą. Bet jiems nereikia to žinoti. Mano likimas, mano darbai, mano gyvenimas yra planuojami Visąžinančio absoliučiai taip, kaip reikia, kaip buvo suplanuota Pačioje Pradžioje ten, Iš Kur Atėjau. Tai aš šypsas ir dirbu toliau. Tegu, tegu. Aš vis degu.

Ir interviu tęsinys, išspausdintas 2018 m. išleistoje knygoje *Biržų istorijos apybraižos II* (p. 402):

...Man Visagalis parinko dar skirtingesnę likimą. Jis mane išmetė į pasaulį. Visagalis nutarė, kad man reikia nukirpti tiesioginį ryšį su kraštu, kuris vadinasi Lietuva, ir surišti mane su ja jau kitais, komplikotesniais ryšiais, su kitu kūnu, kuris vadinasi Pasaulis, su kitokiomis atsakomybėmis, pareigomis, Likimo/Visagalio suplanuotais. Nieko po saule nėra atsitiktinio. Viskas yra duota, suplanuota, atvirai, bet absoliučiai nepakeičiamai. Aš nežinau, kodėl ir kas yra tikra mano gyvenimo paskirtis, bet žinau, kad viskas turi gilesnę, man neatskleistą prasmę.

Viskas, ką darau, yra surišta lygiai su iš kur atėjau (iš Semeniškių kaimo, iš krašto, kuris vadinasi Lietuva) ir kur esu (Pasaulį).

Parengta
pagal info žiniasklaidoje

Gruodžio 7-8 d. d. Vilniaus *Compensa* koncertų salėje vykusioje Pasaulinės lyderystės konferencijoje pranešimus skaitė ne tik užsienio pranešėjai, bet ir iš Lietuvos: LR susisiekimo ministras Rokas Masiulis, medicininės paskirties prekių gamyklos UAB *Intersurgical* Pabradėje generalinis direktorius Sigitas Žvirblis, dėstytoja, *Žmonių su Dauno sindromu ir jų globėjų* asociacijos atstovė Klaipėdos regionui Susana Karosas. Joje dalyvavo kaunietis Dainius Jaugėdis, istorikas doc. dr. Deimantas Karvelis.

trečia visai naujai statoma liuteronų bažnyčia, neskaitant nedidelės Sudargo bažnyčios, perkeltos iš Vokietijos, ir 1991 m. atstatytos (vietoj sudegusios per karą) Šilalės Jono Tartylavičiaus Batakiškio liuteronų bažnyčios.

Gruodžio 14 d. Vilniaus Gariūnų verslo ir kultūros parko Koncertų salėje prancūzų kompozitoriaus Claude Debussy (1862-1918) kūrinis, skirtas Jo 100-osioms mirties metinėms paminėti, grojo VDU Muzikos akademijos doc. D. Račio

studentai-pianistai, tarp jų – Kauno bažnyčios jaunoji vargonininkė Žilvilė Kudirkaitė.

Gruodžio 24 -25 d. d. Vilniaus reformatų bažnyčioje Kalėdų ir Kūčių pamaldas, pasiligojus gen. superint. kun. Tomui Šernui, laikė ir Viešpaties Vakarienę dalino parapijos klebonas Raimondas Stankevičius, giedojo *Giesmės* choras, vadovaujamas vargonininkės Gražinos Petrauskaitės. Kalėdų pamaldose, dalinant Komuniją, Valdas Striūžas solo pagiedojo prancūzų kompozitoriaus Adolfo Šarlio Adamo (1803-1856) giesmę *O šventa naktie*, o Kūčių pamaldas papuošė jaunas Lahayne Liudvikas, pagriežęs solo smuiku, akompanuojant vargonininkei Gražinai, K. Gruberio giesmę *Tyli naktis, Šventa naktis*. Šiais metais sukanka 200 metų, kai ši melodija, sukurta Arnsdorfo kaimelio Šv. Mikalojaus bažnyčios vargonininko Franco Ksaverio Gruberio, džiugina viso pasaulio tikinčiųjų, ir ne tik, širdis. Giesmės teksto autorius yra poetas Jozefas Moras, gyvenęs Oberndorfe 1817-1819 metais ir dirbęs vietinės bažnyčios kunigo padėjėju. Abiejų kūrėjų biustai yra iškaldinti akmeniniame paminkle, stovinčiame prie Šv. Nikolajaus baž-

Gruodžio 14 d. Klaipėdos visuomenei pristatant Šv. Jono bažnyčios projektinių pasiūlymų bei žemės sklypo detaliojo plano keitimo koncepciją, buvo paskelbta ir preliminarinė galima jos atstatymo kaina. Be interjero, suma gali siekti apie 16,8 mln. eurų, o pilnas atstatymas – apie 30 mln. eurų. Švento Jono bažnyčios atstatymo projektinius pasiūlymus rengė UAB *Senamiesčio projektai*, architektas Aurimas Širvyys. Tai bus

*Aš nežinau, kur reiks numirti,
kur smiltimis mane užbers,
tik leisk paguodą man patirti,
kad Tavo balsas vėl prikels.
Teesie toli, arti – bet kur,
nes Tavo žemė juk – visur...*

*Mirus žurnalistui, Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos
aktyviam nariui JUOZUI BAIBOKUI (g. 1930 05 25),
nuoširdžiai užjaučiame dukrą EGLĘ, sūnų IMANTĄ,
buv. žmoną RIMĄ.*

*Te VIEŠPATS būna su Jumis
ir Jus guodžia netekties valandą...*

Vilniaus ev. reformatų parapija

nyčios.

2019 m. sausio 11 d. posėdžiavusi Agluonėnų seniūnijos premijų skyrimo komisija nusprendė seniūnijos 23-ąją rašytojos Ievos Simonaitytės premiją skirti Lietuvos evangelikų liuteronų Bažnyčios Konsistorijos atstovui, kunigui Valdui Miliauskui už neatlygintą savanorišką veiklą kasmet organizuojant krikščionišką vaikų ir jaunimo stovyklą *Vanagai*, už didžiules pastangas ugdant ir puoselėjant jaunosios kartos dvasingumą, krikščioniškąsias ir dorovines vertybes. Pasidžiaukime kartu su broliais liuteronais už kun. Valdo Miliausko darbų įvertinimą.

2019 m. sausio 18-25 dienomis Lietuvoje, kaip ir daugelyje pasaulio krikščioniškų kraštų, buvo kviečiama melstis už Krikščionių vienybę. **Sausio 24 d.** Vilniaus evangelinėje bažnyčioje vykusiose pamaldose dalyvavo LERB gen. superintendentas

kun. Tomas Šernas ir kurt. Holgeris Lahayne, o **sausio 25 dieną** Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje vykusiomis eku-
meninėmis pamaldomis užsibaigė Maldų už krikščionių vienybę savaitė. Pamaldoms vadovavo R. katalikų vyskupas Arūnas Poniškaitis, pamokslą sakė LELB vyskupas kun. Mindaugas Sabutis, reformatams atstovavo LERB vicesuperintendentas kun. Raimondas Stankevičius. Taip pat dalyvavo kitų evangelinių Bažnyčių dvasininkai: Lietuvos evangelinių bažnyčių bendrijos vyr. pastorius Gabrielius Lukošius, Laisvųjų Krikščionių Bažnyčios vyskupas Artūras Rulinskas, Lietuvos Naujosios Apaštalų Bažnyčios vyskupas Artūras Strelčiūnas bei Stačiatikių Bažnyčios Lietuvoje sekretoriato vadovo padėjėjas kun. Maksimas Krutolevič ir diakonas Vitalis Dauparas, Vilniaus Švč. Trejybės Graikų apeigų katalikų bažnyčios klebonas kun. Vinkentij Vasil Pelykh OSBM.

Stebuklingasis Dievas

Kas mums paaiškintų tiesą
Ir vestų duobėtais keliais
Per šitą gyvenimo triukšmą
Ir sumaištį, žemės chaosą?
Kas mums ramybę atneštų,
Kas šviesą uždegtų naktį,
Kas surenka debesų lietų,
Palaisto žolę, gėles ir miškus,
Kas nurodo saulei šviesti,
Pakabina mėnulį naktį?
Jis – mūsų Viešpats Kūrėjas,
Tik per Jį mes esam gyvi!

2018-08- 23

Žilvinas Žiziūnas

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
gyveni-
mas
yra
be
krantų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,

kad
ne
kraujo
judė-
ji-
mas
skiria
mus
nuo
daiktų.

Tik
dabar
su-
pran-
tu,
kad
meilė
skiria
mus
nuo
daiktų.

Jonas Mekas

Iš knygos

„Pavieniai žodžiai“,

1967

Sveikiname

Choro Giesmė veteranę, sopraną
GIJĄ SUVEIZDIENĖ,
sausio 4 d. atšventusių gražų Jubiliejų!

Linkime puikios sveikatos, to neišsenkančio gėrio,
kuriuo daliniesi su visais, nepailstančios energijos
ir dar daug skambių giesmių!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Sveikiname

Buvusį Giesmės choristą bosą
SAULIŲ PLEPI,
sausio 10 d. atšventusių
80-ies metų sukaktį!

Sveikatos, jėgų ir VIEŠPATIES
palaimos linkime TAU!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

Sveikiname

Buvusį liuteronų-reformatų jaunimo
roko grupės Ashtrey gitaristą-vokalistą
ŽILVINĄ ŽIŽIŪNĄ,
sausio 26 d. švenčiantį 50-ies metų Jubiliejų!

Vilniaus ev. reformatų parapijos taryba

LAIDA EVANGELIKAMS

KELIAS

„LRT Plius“ kanalu
sekmadienį 8.30 val.,

laidos kartojimas
penktadienį 18.00 val.

Laidos redaktorius
Tomas Pavilanskas-Kalvanas,
el.p. tomaspaka@gmail.com
mob. tel. 8 676 05538

Leidinio spaudos rėmėjas

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.p. dalija.gudliauskiene@gmail.com

Parėngė Dalija Gudliauskiene,
tel. 8 685 74 951

Redagavo, spausdino
Genovaitė Mikalajūnienė,
Damian Finer

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.